

**SÄKERHETS- OCH
INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN**

Yttrande

2009-05-26

Dnr 63-2009

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Gemomförandet av delar av Prövrådsbeslutet (Ds 2009:8)

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat förslagen i promemorian främst utifrån sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn av viss brottsbekämpande verksamhet som på grund av sekretess är undandragen allmän insyn.

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har i sig ingen erinran promemorians förslag i vad avser att gränsöverskridande informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter inom Europeiska unionen ska kunna ske i ökad utsträckning på elektronisk väg. Som nämnden framhållit i tidigare lagstiftningsärenden så ger nämligen de moderna informationstekniska systemen tillsammans med noggrant utarbetade säkerhetsrutiner förutsättningar för ett stärkt integritetsskydd, något som inte alltid har uppmärksammats i den allmänna debatten. I de moderna systemen dokumenteras all användning – liksom försök därtill – genom s.k. loggningar, något som medger en reell och effektiv tillsyn och annan kontroll som i sin tur innebär ett effektivt förebyggande och beivrande av missbruk.

Dock innebär den snabba utvecklingen av gränsöverskridande informationsutbyte att även att de svenska brottsbekämpande myndigheternas behandling av personuppgifter kommer att öka. Också teknikutvecklingen och den under senare år framväxande inriktningen på underrättelseverksamhet och annan brottsförebyggande verksamhet innebär en ökning av myndigheternas personuppgiftsbehandling. Med en ökad personuppgiftsbehandling följer i sig en ökad risk för felaktig och otillåten personuppgiftsbehandling. Frågor om tillsyn och annan kontroll har därför en stor betydelse.

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten tillstyrker att Datainspektionen utses till tillsynsmyndighet enligt rådsbeslutet. Nämnden ifrågasätter dock promemorians bedömning att den svenska lagstiftningen, genom Datainspektionens tillsyn, lever upp till kraven på tillgång till rättsmedel i Europakonventionen och rådsbeslutet. År 2006 fann nämligen

Europadomstolen i målet *Segerstedt-Wiberg m.fl. mot Sverige* (Appl. no. 62332/00) att Datainspektionen inte kunde anses svara mot det krav på tillgång till effektivt rättsmedel för enskilda som uppställs i Europakonventionens artikel 13 (se para 120).

Ett grundläggande skäl för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens inrättande, hur nämndens tillsynsuppgift har utformats och att nämnden i sin instruktion är ålagd att till andra myndigheter överlämna resultatet av sin tillsyn för åtgärd var att Sverige enligt det ovan nämnda avgörandet inte levde upp till Europakonventionens krav på enskildas tillgång till effektivt rättsmedel i fråga om verksamhet som är undandragen insyn på grund av stark sekretess.

Utöver sin tillsyn på eget initiativ är Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden skyldig att på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har varit föremål för personuppgiftsbehandling av Säkerhetspolisen och om behandlingen av personuppgifter har skett i enlighet med lag eller annan författning. Nämnden ska underrätta den enskilde om att kontrollen har utförts. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kan på grund av gällande sekretessregler normalt inte lämna upplysningar om huruvida en enskild person har eller inte har varit föremål för personuppgiftsbehandling av Säkerhetspolisen. Det beror på att det inte ska vara möjligt för enskilda att ta reda på om Säkerhetspolisen utreder om de är inblandade i brottslig verksamhet.

Skulle Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden emellertid vid sin kontroll finna att Säkerhetspolisen i strid med gällande författningar har behandlat personuppgifter ska den person som har begärt kontrollen underrättas även om detta. Nämnden är då också skyldig att efter omständigheterna anmäla den författningsstridiga verksamheten till Justitiekanslern, Åklagarmyndigheten, Datainspektionen eller någon annan behörig myndighet för åtgärd.

Promemorian redovisar inte att det i departementspromemorian *Behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet* (Ds 2007:43) har föreslagits att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsuppgift ska utvidgas från att angå Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling till att omfatta behandling av personuppgifter i all polisens brottsbekämpande verksamhet. I sitt remissyttrande över den promemorian har nämnden tillstyrkt att dess tillsynsområde vidgas – inte minst som allmän insyn till följd av stark sekretess förkommer även i fråga om personuppgiftsbehandling inom kriminalunderrättelseverksamhet och annan brottsförebyggande verksamhet som bedrivs av enheter inom den öppna polisen – och framhållit att

Europadomstolens ovan nämnda dom bör tas i uttryckligt beaktande i den vidare beredningen av det lagstiftningsärendet.

Även i sina yttranden över departementspromemorian Antagande av rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete (Ds 2008:30) och betänkandet Åklagarväsendets brottsbekämpning, Integritet - Effektivitet (SOU 2008:187) har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden tagit upp de nyss nämnda frågeställningarna.

Frågan om en utvidgning av Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsynsområde har således betydelse för den vidare beredningen av de frågor om tillsyn och effektiva rättsmedel som aktualiseras vid genomförandet av Prümrådsbeslutets nu aktuella delar. Särskilt gäller detta rådsbeslutets krav på rättslig övervakning och enskilds möjlighet att ansöka om en granskning av lagligheten beträffande behandlingen av sina personuppgifter (artikel 30.5) samt kraven på att berörda personer ska ha rätt att överklaga och begära skadestånd för felaktig behandling av personuppgifter (artikel 31.1 och 31.2).

Detta yttrande har beslutats av nämnden. I beslutet har ledamöterna Anders Eriksson, ordförande, Birgitta Carlsson, Linnéa Darell, Susanne Eberstein, Gun Hellsvik, Berit Jóhannesson, Alf Karlsson och Rolf Åbjörnsson deltagit. Föredragande har varit rättssakkunniga Jessica Bertilsson.

Anders Eriksson

Jessica Bertilsson